

BOPHATLALATSI BA DITABA

KHOMESHENARA YA SARS O ANANELA KAHLOLO YA LEKGOTLA LA MOLAO WA MOTHEO E MABAPI LE HO SE LEFISWE HA SEKGAPHA SA KGAPHA

Tshwane, 23 Phuptjane 2026 – Khomeshenara wa Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS) Ngaka Johnstone Makhubu o ananetse kahlolo ya bongata e dihilweng ke Lekgotla la Molao wa Motheo nyeweng ya *Lueven Metals (Pty) Ltd v Commissioner for the South African Revenue Service*, e tiisang botoloki ba SARS bo mabapi le karolo ya 11(1)(f) ya Molao wa Lekgetho le Ekeditsweng Boleng, 1991.

Kahlolo ena e hlakisa hore ho se lefiswe ha sekgapha sa kgauta ho filweng Banka ya Risefe ya Afrika Borwa, *South African Mint Company (Proprietary) Limited*, kapa banka e ngodisitsweng, hona ho etsahala feela moo kgauta ena eo ho fepetsweng ka yona e leng sebopehong se sa se seng se laetsweng mme e sa fetolwa ho latela motjha ofe kapa ofe o mong ntle le ho e hlwekisa kapa ho e lokisetsa tlhahiso ya mefuta eo e meng e laetsweng.

Lekgotla le tiisitse hore ho se lefiswe ha sekgapha sa kgauta tlasa karolo ya 11(1)(f) ha ho ame kgauta e sebediswang lekgetlo la bobedi kapa e boelang e sebediswa hape moo kgauta ena e kileng ya sebetswa sethathong. Kahlolo ena e fana ka tataiso e hlakileng ya molao, mme e tiisa pheletsong botoloki ba pele ba VAT bo neng bo baka dingangisano, e bile e tiisa boikitlaetso ba SARS ba ho phethahatsa molao ka tsela e nang le toka. Kahlolo ena e tobile ho sireletsa motheo wa lekgetho le ho sireletsa pokello ya lekgetho molemong wa Mafrikaborwa ohle.

Khomeshenara ya SARS Ngaka Johnstone Makhubu o itse: “Kahlolo ena e boela e tiisa motheo wa demokrasi ya rona ya molao wa motheo: e reng molao o tlameha ho phethahatswa ho latela ka moo o ngotsweng ka teng, ka ho tsepama le ka ho hloka leeme. Lekgotla la Molao wa Motheo le fane ka tlhakisetsa e totobetseng, mme tlhakisetsa e tswela barekisi, ditheo tsa ditjhelete mmoho le indasteri ya dimetale tsa mabenyanane molemo mabapi le ka moo VAT e sebetsang ka teng hodima kgauta eo ho fepetsweng ka yona tlasa karolo ya 11(1)(f).”

Taba e na e bile ka lebaka la kgang e bileng teng mabapi le ka moo VAT e sebetsang ka teng kgauteng e hlwekisitsweng eo ho fepetsweng ka yona ho bareki ba laetsweng ba kang dibanka tse ngodisitsweng. Lueven Metals, moreki le mohlwekisi wa kgauta e kileng ya sebetswa pejana, o ile a sebetsa dithekiso tsa kgauta ena e hlwekisitsweng eo a e rekiseditse banka ya tsa phaello e le e sa lefisweng sekgapha sa kgauta, ho sa natswe hore kgauta ena e tswa mehloding e kileng ya sebetsana le yona pejana, e kang ya mabenyanane a kileng a sebediswa sethathong. Ho latela oditi, SARS e ile ya fumana hore diphepele tsena ha di molemong wa ho se lefiswe ha sekgapha sa kgauta tlasa Molao wa VAT. Lekgotla le Phahameng le ile la dumellana le botoloki ba SARS mabapi le sena, mme Lekgotla la Molao wa Motheo le lona jwale le tiisitse ntlhakemo ena, mme la qhelela ka thoko boipiletso le hore ditjeo di leshwe ke bona.

Kahlolong ena ya ntsweleng, Lekgotla la Molao wa Motheo le hlokometse hore karolo ya 11(1)(f) e hlakisa ditlhoko tse tharo tsa hore ho se be le tefiso ya sekgahla sa kgauta: phephelo e tlameha ho ba e lebang ho moreki ya laetsweng ho ya ka molao; kgauta ha ya tlameha hore e be e fetotswe sebopeho sa mofuta ofe kapa ofe ntle feela le ho hlwekiswa kapa ho hlahiswa ka ditsela tse laetsweng. Kgauta eo pejana e kileng ya sebetswa ho latela dibopeho tse sa laelwang, tse kang tsa mabenyanane kapa dintho tse ding, e wela ka ntle ho se boletsweng se mabapi le ho se lefiswe ha sekgahla sa kgauta. Lekgotla le fumane hore botoloki ba SARS bo phethahatsa se boletsweng molaong mme bo qoba kotsi ya hore dipehelo tsena di se nkelwe hloohong.

Lekgotla le ne le hlakile mabakeng a lona, ka hore: “Le ha ho ho hlwekiswa ho sa fedise sebopeho sa sethathong sa kgauta e kileng ya sebediswa, sena ha se bolele hore kgauta e jwalo e kile ya ba motjheng wa ho fetolwa sebopeho mme sena se etsa hore e se be monyetleng wa sena. Ka mokgwa oo, ka ho bala feela se ngotsweng, phephelo ya Lueven ya kgauta e kileng ya sebetswa pejana ha e molemong wa ho se lefiswe ha sekgahla sa kgauta.”

Khomeshenara Makhubu o boletse hore kahlolo ena e fana ka tlhakisetsa esaleng e emelwa e mabapi le kgauta, ho hlwekiswa, mmoho le makaleng a dibanka ka ho tiisa hore kgauta e kileng ya sebetswa pejana e angwa ke sekgahla se sebetsang sa VAT, mme sena se tshehetsa dikgwebo tse ikobelang tefo ya lekgetho le tlhodisano e seng leeme.

“Boikobelo ka boithaopi bo ahelletse hodima botshepehi, mme botshepehi bo itshetlehile hodima nnetefatso. Kahlolo ena e tlosa ho se hlake mme e tiisa hore ha feela balefalekgetho ba tseba hantle moo molao o emeng teng, ba ka ikobela ona ka botshepehi,” ho rialo Khomeshenara Makhubu, a tlatsetsa ka hore kahlolo ena e boela e nyalana ka kotloloho le maikemisetso a SARS a ho phahamisa boikobelo ka boithaopi. Sena se boela se thusa ho sireletsa motheo wa lekgetho ha ka lehlakoreng le leng ho nnetefatswa hore lekgetho lohle le kolotuwang mmuso le a leshwa.

“Taolo e seng leeme ya lekgetho e boelela hore ha ho molefalekgetho ya fumanang monyetla ho feta e mong. Sephetso sena se nnetefatsa hore dikgwebo tse ikobelang ha di nonyetswe ke ditlwaello tse lonya tse thunthetsang ho se hloke leeme le tlhodisano. Re le SARS, re na le boikarabelo ba molao wa motheo le ba molao ho sireletsa motheo wa lekgetho molemong wa Mafrikaborwa kaofela. Ranta ka nngwe e lahlehang ka lebaka la botoloki bo fosahetseng kapa ho se ikobele, ke ranta e haellang mane dikolong, ho tsa bophelo bo botle, meralo ya motheo ya ditshebeletso mmoho le ho tse mabapi le tshireletso ysa setjhaba.”

Khomeshenara Makhubu o tobokeditse hore SARS e tla tswela pele ho sebedisa tsohle tse molaong tse teng ho phahamisa boikobelo. “SARS e hlomphe tokelo ya balefalekgetho ya ho sebedisa ditokelo tsa bona tse ka hara molao wa motheo ho nka mehato ya molao moo ba sa kgotsofalang teng. Sena se boela se le bohlokwa hore mehato ya molao e phethahatswe mme mekga e ngangisanang e fuwe tlhakisetsa ho

tswa Lekgotleng moo ka mohlomong ho nang le botoloki bo sa tshwaneng, mme kahlolo ena e fana ka monyetla o jwalo.”

Ho fumana lesedi le fetang lena, ikopanye le SARSMedia@sars.gov.za

.

KE PHETHO